

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายรถยนต์มือสอง¹

พิชชากร โขชัยพรพิพัฒน์²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายรถยนต์มือสองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยซื้อขาย ประกอบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิด รวมไปถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายรถยนต์มือสอง ซึ่งการซื้อขายรถยนต์มือสองในประเทศไทยได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ส่งผลให้เกิดปัญหาในข้อสัญญาซื้อขายต่อผู้ซื้อ โดยการทำสัญญาซื้อขายรถยนต์มือสองมักนำหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนามาใช้ในการทำสัญญา คนที่แสดงเจตนาออกมาต้องเคารพต่อเจตนาของบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อสัญญาเกิดต้องเป็นไปตามเจตนาของคู่สัญญา สัญญานั้นต้องมีผลผูกพันตามเจตนาที่ก่อขึ้น ไม่อาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ โดยหลักรัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงในการทำสัญญา เว้นแต่เป็นเรื่องการต้องห้ามชัดเจนโดยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน³ และสัญญานั้นมีข้อผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาต่อกัน การซื้อขายรถยนต์มือสองทั้งในอดีตและปัจจุบันพบว่าผู้ขายมักมีการทำสัญญาซื้อขายที่เอื้อเปรียบฝ่ายผู้ซื้อ โดยผู้ซื้อไม่ได้เป็นผู้กำหนดในสาระสำคัญของสัญญา อีกทั้งผู้ขายมักเป็นฝ่ายที่กำหนดสาระสำคัญต่าง ๆ ของสัญญาซื้อขายและอาจมีข้อสัญญาที่ยกเว้นความรับผิดชอบในกรณีที่เกิดความชำรุดบกพร่องและเกิดการรอนสิทธิ อีกทั้งผู้ขายนิยมใช้สัญญาสำเร็จรูปในการทำสัญญาซื้อขาย เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการทำสัญญาซื้อขายรถยนต์มือสองอาจมีกฎหมายที่ยังมีความไม่ชัดเจนและยังมีความบกพร่อง

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายรถยนต์มือสองและกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังที่ได้กล่าวไปในข้างต้นแล้ว ยังคงมีปัญหามากหลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรก ปัญหาในการคุ้มครองผู้ซื้อจากข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม โดยพิจารณาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453 ที่บัญญัติไว้ว่า “อันว่าซื้อขายนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายรถยนต์มือสอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีดา โชติมานนท์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี และรองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี

²นักศึกษาริทยูนิโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³อาจารย์ ใจอินทร์, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาจะซื้อจะขายในธุรกิจขายห้องชุดในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา,” (การศึกษานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2563), หน้า 28.

ผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ซื้อ และผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ขาย” ซึ่งในมาตรา 453 ก็มีได้กำหนดว่าสัญญาซื้อขายนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือ หรือทำด้วยวาจา เมื่อผู้ขายรถยนต์มือสองใช้สัญญาสำเร็จรูปและข้อสัญญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคสาม (1)-(9) กำหนดไว้ จึงอาจทำให้ผู้ซื้อเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบในฐานะผู้บริโภค ทั้งนี้ ผู้ขายจึงมีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ตามมาตรา 35 ทวิ และผลของการใช้ข้อสัญญาตามมาตรา 35 ทวิ ให้ถือว่าสัญญานั้นไม่มีข้อสัญญาเช่นว่านั้นตามมาตรา 35 จัตวา ซึ่งเมื่อมีประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2562 ได้ออกมาเพื่อกำหนดให้ธุรกิจดังกล่าวเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา ในประกาศข้อ 1 ถึงข้อ 5 หากผู้ขายหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้มีข้อสัญญาที่ไม่เป็นไปตามที่ประกาศนี้กำหนดไว้ ย่อมถือได้ว่าเอาเปรียบผู้ซื้อหรือผู้บริโภคเกินสมควร

ในการทำสัญญาซื้อขายรถยนต์มือสอง เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453 ผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีความไม่ชัดเจน เนื่องจากไม่ได้กำหนดว่าการซื้อขายควรทำสัญญาเป็นหนังสือหรือทำด้วยวาจาก็ได้ โดยผู้ซื้อและผู้ขายก็มีเสรีภาพในการทำสัญญา หากได้ตกลงเข้าทำสัญญาต้องมีคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกัน เป็นไปตามเจตนาที่ทั้งคู่ได้แสดงออกมาตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา และสัญญาที่สร้างขึ้นต้องกระทำด้วยความสุจริต ทั้งนี้ เมื่อผู้ขายใช้สัญญาสำเร็จรูปกับผู้ซื้อเช่นนี้ตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้ให้ความสำคัญกับหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา ผู้ศึกษาเห็นว่าหากให้ผู้ขายมีเสรีภาพมากเกินไปจะทำให้ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคอาจไม่อำนาจในการต่อรองกับผู้ขายได้และผู้ซื้อต้องรับภาระเกินสมควรจากข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้น จึงต้องนำหลักความเท่าเทียมและหลักความยุติธรรมมาปรับใช้แก้กรณีด้วย ในการใช้ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2562 จะต้องเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการขายรถยนต์ใช้แล้วเท่านั้น มิได้รวมไปถึงกรณีที่บุคคลธรรมดาขายรถยนต์ใช้แล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่าควรจะมีบทบัญญัติที่รองรับกรณีดังกล่าวเพิ่มขึ้นแยกต่างหาก

ประการที่สอง ปัญหาความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของผู้ขายและความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 483 บัญญัติไว้ว่า “คู่สัญญาซื้อขายจะตกลงกันว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อการรอนสิทธิก็ได้” การที่มีบทบัญญัติเช่นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าอาจทำให้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจเกิดข้อที่ได้เปรียบและข้อที่เสียเปรียบในเวลาเดียวกัน หากผู้ขายได้ใช้สัญญาสำเร็จรูปกับผู้ซื้อหรือผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “สัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการการค้าหรือวิชาชีพที่มีการชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้บริโภค จะมีข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการการค้าหรือวิชาชีพเพื่อความชำรุดบกพร่องหรือเพื่อการรอนสิทธิไม่ได้ เว้นแต่ผู้บริโภคได้รู้ถึงความชำรุดบกพร่องหรือเหตุแห่งการรอนสิทธิอยู่แล้วในขณะทำสัญญา ในกรณีนี้ให้ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบนั้นมีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น” ตามมาตรา 6 นี้

เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงว่าสัญญาจะตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อความชำรุดบกพร่องไม่ได้ แต่ในตอนท้ายของมาตรา 6 นั้นก็มีข้อยกเว้นว่าถ้าผู้บริโภคได้รู้ถึงความชำรุดบกพร่องในขณะที่ทำสัญญาเท่ากับว่าหากมีข้อสัญญาเช่นนี้ขึ้นก็สามารถใช้ได้บังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 473 ที่ผู้ขายอาจพ้นจากความรับผิดได้ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วในเวลาซื้อขายว่ามีความชำรุดบกพร่อง แต่เมื่อการซื้อขายรถยนต์มือสองเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาตามประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2562 ในข้อ 4 “สัญญาที่ผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภคต้องไม่ใช่ข้อสัญญาที่มีลักษณะหรือมีความหมายทำนองเดียวกัน (1) ข้อสัญญาที่เป็นการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากการผิดสัญญาของผู้ประกอบธุรกิจ” เมื่อมีการทำสัญญาซื้อขายรถยนต์มือสองและต้องไม่ใช่ข้อสัญญาในลักษณะเช่นนี้ หากเกิดความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินผู้ขายก็ยังคงต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นต่อผู้ซื้อหรือผู้บริโภค

การที่ผู้ซื้อได้นำรถยนต์มือสองไปใช้แล้วเกิดปัญหาเนื่องด้วยสินค้านั้นที่ไม่ปลอดภัยไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 5 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าสินค้านั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม” จากมาตรานี้ผู้ขายมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ยังคงต้องรับผิดชอบและตามคำนิยามของพระราชบัญญัตินี้คำว่าสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นการนิยามเอาไว้อย่างกว้าง ๆ และผู้ประกอบการก็อาจไม่ต้องรับผิดชอบถ้าหากพิสูจน์ให้เห็นว่าสินค้านั้นปลอดภัยได้ตามกรณีในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 การที่ธุรกิจการขายรถยนต์มือสองเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาการมีข้อตกลงยกเว้นความชำรุดบกพร่องของผู้ขายเอาไว้ซึ่งข้อสัญญาเช่นนี้จะต้องไม่มีในข้อสัญญาการซื้อขายรถยนต์มือสอง

ประการที่สาม ปัญหาความรับผิดเกี่ยวกับการรอนสิทธิ เมื่อพิจารณาไปถึงข้อสัญญาการซื้อขายรถยนต์มือสองที่มีการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ขายไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 483 และพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 6 ที่ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิ เมื่อผู้ซื้อหรือผู้บริโภคได้รู้ถึงเหตุแห่งการรอนสิทธิที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในขณะที่ทำสัญญาเมื่อมีข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ขายหรือผู้ประกอบธุรกิจเอาไว้ก็ยังมีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมต่อผู้ซื้อหรือผู้บริโภคและต้องพอสมควรแก่กรณีด้วย ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา 484 บัญญัติไว้ว่า “ข้อสัญญาว่าจะไม่ต้องรับผิดชอบนั้น ย่อมไม่คุ้มครองผู้ขายให้พ้นจากการต้องส่งเงินคืนตามราคา เว้นแต่จะได้อธิบายไว้เป็นอย่างอื่น” เมื่อมีกรณีปัญหาการรอนสิทธิเกิดขึ้นผู้ศึกษาเห็นว่าผู้ขายยังมีหน้าที่ที่ต้องกระทำต่อผู้ซื้อ คือ ผู้ขายต้องส่งเงินคืนตามราคาทรัพย์สินที่ซื้อขายให้แก่ผู้ซื้อ

ดังนี้ เพื่อให้สัญญาซื้อขายรถยนต์มือสองระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายนั้นเป็นไปอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้แก้ไขในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาในการคุ้มครองผู้ซื้อจากข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาที่ผู้ศึกษาเห็นว่าในการซื้อขายรถยนต์มือสองไม่ได้มีแต่ผู้ประกอบการธุรกิจอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังมีบุคคลธรรมดาที่ขายรถยนต์มือสองไปแล้วของตนเองโดยไม่ได้ผ่านทางนายหน้าหรือไม่ได้ขายผ่านทางผู้ประกอบการธุรกิจขายรถยนต์มือสอง การที่มีประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2562 กำหนดไว้เฉพาะเพียงแต่ผู้ประกอบการธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้ว จึงเป็นการกำหนดที่แคบและจำกัดแก่ผู้ประกอบการประเภทนี้โดยเฉพาะ หากพิจารณาถึงในสังคมปัจจุบันการขายรถยนต์มือสองก็ยังมีบุคคลธรรมดาที่ขายรถยนต์มือสองด้วยซึ่งหากเป็นกรณีของบุคคลธรรมดาควรต้องใช้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้

ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะ ควรที่จะมีประกาศขึ้นเป็นอีกฉบับหนึ่งเฉพาะบุคคลธรรมดาที่ขายรถยนต์ใช้แล้วด้วยเพื่อใช้ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากหากมีการซื้อขายระหว่างบุคคลธรรมดากับบุคคลธรรมดา ผู้ซื้อก็สามารถได้รับความคุ้มครองและมีสิทธิที่จะเรียกร้องได้หากว่าสัญญาซื้อขายที่ทำขึ้นนั้นมีข้อตกลงหรือข้อสัญญาอย่างไม่เป็นธรรมและเอาเปรียบแก่ฝ่ายตนมากเกินไป

2. ปัญหาความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของผู้ขายและความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของผู้ขายนั้นเกิดจากการที่ผู้ซื้อได้มีการซื้อรถยนต์มือสองจากผู้ขาย เมื่อผู้ซื้อได้ใช้รถยนต์ไปสักระยะเครื่องยนต์หรือเกียร์มีปัญหาจนทำให้ไม่สามารถขับได้ตามปกติที่ควรจะเป็น ซึ่งการมีปัญหาลักษณะนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการซ่อมแซมเพราะเครื่องยนต์และเกียร์เป็นสิ่งที่อยู่ภายในรถยนต์ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าว่าเกิดความชำรุดบกพร่องอย่างไร โดยที่ผู้ขายอาจรู้ถึงความชำรุดบกพร่องที่มีอยู่ก่อนทำสัญญาหรือในขณะที่ทำสัญญาซื้อขายกับผู้ซื้อก็ได้ แต่ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ขายจะรู้หรือไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องที่มีอยู่ ผู้ขายก็ยังคงมีความรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ แต่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีบทบัญญัติในมาตรา 483 ที่คู่สัญญาอาจตกลงให้ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องได้ ผู้ศึกษาเห็นว่า การมีบทบัญญัติเช่นนี้อาจเอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายผู้ขายที่จะไม่ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องทั้งที่ตนรู้ถึงความชำรุดบกพร่องแต่ยังมีการตกลงกับผู้ซื้อให้ตนพ้นความรับผิดชอบในส่วนนี้ ซึ่งส่งผลให้ฝ่ายผู้ซื้อไม่สามารถเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องได้ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้ตนเองจากการที่ผู้ซื้อนั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมรถยนต์มือสองให้กลับมาอยู่ในสภาพสมบูรณ์และพร้อมใช้งานได้อย่างปกติ และการที่ผู้ขายใช้สัญญาสำเร็จรูปในการทำสัญญาซื้อขายกับผู้ซื้อจึงต้องนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาปรับใช้ ถ้าผู้ประกอบการกับผู้บริโภคได้ทำสัญญาขึ้นมีการตกลงหรือมีการยกเว้นความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องไม่ได้ แต่ในมาตรา 6 วรรคท้ายก็มีข้อยกเว้นว่าถ้าผู้บริโภคได้รู้ถึงความชำรุดบกพร่องในขณะที่ทำสัญญา ผลของสัญญานั้นก็ใช้บังคับได้เฉพาะเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี แต่เมื่อธุรกิจการขายรถยนต์มือสองได้มีประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2562 จึงเป็นธุรกิจที่ควบคุมโดยในข้อ 4 ของ

ประกาศนี้ไม่ให้ใช้ข้อสัญญาที่ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ขายยังต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ

ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การที่รถยนต์มือสองอาจมีความเสียหายเกิดขึ้นจนเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งตามมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดไม่ว่าสินค้านั้นจะเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตามแต่ยังต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และผู้บริโภคยังสามารถที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนจากกรณีที่เกิดขึ้นได้ตามมาตรา 11 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะในปัญหาความรับผิดในความชำรุดบกพร่องของผู้ขาย ซึ่งตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นควรอุดช่องว่างของเรื่องที่คุณสัญญาอาจมีข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง ซึ่งหากผู้ขายได้ตกลงกับผู้ซื้อเช่นนี้ โดยที่ผู้ซื้ออาจไม่ได้เข้าใจในเนื้อหาของสัญญาเรื่องการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่ผู้ขายไม่ต้องรับผิดในส่วนนี้ ถ้าเป็นเช่นนี้แล้วผู้ขายอาจมีเจตนาไม่สุจริตแอบแฝงและผู้ซื้อก็อาจที่จะตกเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบได้หากรถยนต์ที่ซื้อจากผู้ขายมีความชำรุดบกพร่อง อีกทั้งการที่มีประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2562 ตามข้อ 4 ของประกาศนี้ไม่ให้ใช้ข้อสัญญาที่ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากการผิดสัญญาของผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรกำหนดให้ชัดเจนว่าต้องไม่ใช่ข้อสัญญาที่เป็นการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากความชำรุดบกพร่องที่เกิดจากฝ่ายผู้ประกอบธุรกิจ หากกำหนดในลักษณะนี้จะมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะต่อความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยว่าการที่ผู้ซื้อและผู้ขายได้มีการซื้อขายรถยนต์มือสองแล้ว เมื่อผู้ซื้อได้นำรถยนต์ไปใช้แล้วมีความเสียหายเกิดขึ้นจนเป็นอันตรายต่อตนเองและไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงคำนิยามของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 พบว่าไม่ได้กำหนดในรายละเอียดว่าอย่างไรจะถือได้ว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งตามคำนิยามสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นเป็นการนิยามเอาไว้กว้าง ๆ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรมีการให้ความหมายเพิ่มเติมหรือมีการแก้ไขในคำนิยามของคำว่าสินค้าที่ไม่ปลอดภัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้นกว่านี้

3. ปัญหาความรับผิดเกี่ยวกับการรอนสิทธิ หากเกิดว่ารถยนต์มือสองที่ซื้อขาย ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะหลุดไปจากผู้ซื้อทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเพราะเหตุแห่งการรอนสิทธิถึงอย่างไรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็กำหนดให้ผู้ขายต้องรับผิดเพื่อการนี้ ซึ่งเมื่อผู้ขายและผู้ซื้อได้มีการทำสัญญาซื้อขายระหว่างกันโดยที่มีการตกลงว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดเพื่อการรอนสิทธิได้ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 6 “สัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการการค้าหรือวิชาชีพที่มีการชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้บริโภค จะมีข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบการการค้าหรือวิชาชีพเพื่อความชำรุดบกพร่องหรือเพื่อการรอนสิทธิไม่ได้ เว้นแต่ผู้บริโภคได้รู้ถึงความชำรุดบกพร่องหรือเหตุแห่งการรอนสิทธิอยู่แล้วในขณะที่ทำสัญญา ในกรณีนี้ให้ข้อตกลงยกเว้น

หรือจำกัดความรับผิดของนั้นมีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น” เมื่อพิจารณาตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 6 ย่อมมีขัดแย้งกันอยู่ โดยที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์หากเป็นเรื่องการรอนสิทธิแล้วนั้นส่วนใหญ่ผู้ขายจะต้องรับผิด แต่ทั้งนี้ผู้ขายสามารถตกลงที่ตนไม่ต้องรับผิดเพื่อการรอนสิทธิได้ และเมื่อพิจารณาประกอบตามพระราชบัญญัตินี้ถ้าผู้ขายหรือผู้ประกอบการจะมีข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเพื่อการรอนสิทธิไม่ได้ แต่ถ้าผู้ซื้อหรือผู้บริโภคได้รู้ถึงเหตุแห่งการรอนสิทธินี้แล้วในขณะที่ทำสัญญาให้ถือว่าข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดมีผลใช้บังคับได้เท่าที่เป็นธรรม และการที่ผู้ประกอบการขายรถยนต์มือสองจะต้องทำสัญญาขึ้น โดยสาระสำคัญที่ควรมีในสัญญาซื้อขายจากประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2562 เนื่องจากธุรกิจการขายรถยนต์มือสองเป็นธุรกิจที่ควบคุม ซึ่งได้กำหนดไว้ในข้อ 4 ของประกาศนี้ไม่ให้ใช้ข้อสัญญาที่ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด

ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่าเมื่อการประกอบการธุรกิจการขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา การที่ผู้ประกอบการธุรกิจทำสัญญาซื้อขายกับผู้บริโภค โดยตามประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเพียงแก่ข้อสัญญาที่เป็นการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากการผิดสัญญาของผู้ประกอบการ ซึ่งในส่วนนี้ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าถ้ามีข้อสัญญาที่เป็นการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากการรอนสิทธินั้นไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดผู้ประกอบการจะต้องรับผิดเพื่อการรอนสิทธิที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

อาจารย์ ใจอินทร์, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาจะซื้อจะขายในธุรกิจขายห้องชุดในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา,” การศึกษาอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2563.